

151 ГОДИНИ ОТ
ПОДВИГА НА ЛЕВСКИ

3 МАРТ - НАЦИОНАЛЕН
ПРАЗНИК НА БЪЛГАРИЯ

Худ. Димчо Янков, Самарско знаме

НЕ СЕ ПОБРА В БЕСИЛО, НИТО В ПЕСНИ

За НЕГО не бих се решил да пиша
нито обикновено, нито възвишено...
Но ме преследва споменът момчешки,
когато пръв път чух за Левски...
Прочетох ли, чух ли, не помня вече,
а може би гласът ми сам го изрече,
че всяко българче така израства:
в игрите Левски иска да се казва.

От думите той се разтваря в душите:
един косата му взел, а друг – очите.
И как проклинях страшната нелепост –
да се препъне в някакво си плетче.
И виждах в сън цървула му с вървите,
последната му крачка
и отскока пъргав.
Отскочил – тъй го исках да остане,
както в киното – докрай да се брани...

Кой може да извае в силни куплети
и делото му, и душата светла???
И как проклинях страшната нелепост
да се препъне в някакво си плетче.
А ТОЙ, разказват мъдри, всичко знаел:
за себе си, и за греха си, и... за края.

Нима отчаян бил е вече от народа?
И сам е търсил зимната Голгота?
На НЕГО исках много да приличам,
но с делата си дали не го отричах?

Излиза, че не е цървула с вървите
причина, а туй, че не пазим първите си.
Виновен съм,
че българин съм бил тогава,
макар в зародиш... и нищо не
направих.
Аз не запалих както трябваше конака
ине запалих двеста български юнака –
на пътищата зимни да застанем,
да оземем Левски от душманина.
Невъзможно късно днес, уви...
Но времето е рана. Раната кърви...

За мен неразгадаем ТОЙ е още,
изплува образът му само. Няма мощи.
ТОЙ само дух е! Да го видя аз не мога.
Да му се поклоня. Ала къде е гроба?
Аз ще целуна тази пръст корава,
защото в нея той се продължава.
От нея образът му влиза във душите и
виж: някой му взел косата, друг – очите.
Във българската пръст
от Тимок до Марица
ТОЙ е – в душата детска
и в душа на птица.
За НЕГО не бих се решил да пиша
нито обикновено, нито възвишено.
Над думите и времето прескочи Левски.
Не се побра в бесило, нито в песни...

Йордан Атанасов

СТАРА ЗАГОРА

Уважаеми старозагорци,
Отправлям поздрав към Вас
по повод 146 години
от Освобождението на България.

3 март е датата, която е повод
едновременно за гордост, за
смирение, за почит. Ден за преклонение, но и
за възхвала – напомнящ ни, че сме необикновен
народ – непреклонен, непримирим и побеждаващ!
Свободата и днес е отговорност, която носим, но и която трябва
да пазим и предаваме напред като сакрален дар за поколенията.
Единни можем да вършим геройства, да бъдем добри в делата
и мислите си, защото България е кауза, която си заслужава!
Нашето утре е изградено от нашето вчера, а днес трябва да сме
съвестни и отдадени на висшите ценности и морала, за да имаме
здрово и стабилно общество, свободна воля и просперитет.

Поклон пред всички знайни и незнайни герои – изстрадали, бранили
с живота си и постигнали единство в името на Свободата!

Живко Тодоров
Кмет на Община Стара Загора

ПОЕТИ И ПИСАТЕЛИ ОТ БУРГАС И СОФИЯ ГОСТУВАХА НА СТАРОЗАГОРСКИТЕ СИ КОЛЕГИ

„Организатори на двете прояви бяха читалище „Даскал Петър Иванов-1988“, вестник „Литературен глас“, Дружеството на писателите – Стара Загора и Къща музей „Гео Милев“. Гостуването на бургаските колеги се случи на 31 януари.

Те посетиха първо Музей „Литературна Стара Загора“. С възхищение и уважение гостите разгледаха богатата вещественно-документална експозиция и взеха активно участие в специализираната беседа на директора на музея г-н Иван Матев.

Йордан Атанасов, който наскоро отпразнува 80-годишнината си, получи подарък – книга на „Социалното възмозване на българския дух – Георги Бакалов (1873 – 1939)“ и луксозния албум „Старозагорски писатели и поети в творчеството на български художници“. Г-н Иван Матев му връчи и Поздравителен адрес! Всички гости бяха дарени с оригинална цветно илюстрирана брошура за класическите старозагорски писатели.

После писателите бяха в Художествената галерия на Стара Загора, където разгледаха богатата експозиция и подредените нови изложби.

Вечерта в Къща музей „Гео Милев“ се състоя творческата среща, на която присъстваха старозагорски автори и любители на художественото слово.

Представянето започна с Татяна Йотова. Тя решира свои стихотворения и изпълни на китара песни по свои стихове: „Закъсняла молитва“ и „Песента на точетата“. Роза Боянова – председател на Сдружението на бургаските творци, прочете стихове от новата си стихосбирка „Писано върху вода“. Белетристите Милка Иванова, Иван Ванков и Николай Фенерски прочетоха свои разкази.

*****

На 8 февруари 2024 година отново в Къща музей „Гео Милев“ се проведе дълго отлаганата среща с писателя Антон Баев от София. Беше представен новият му роман „Мария от Охрид“ – един възвущаващ исторически преглед на борбите ни за църковна и национална свобода в осемнадесети и началото на деветнадесети век. За книгата и автора й насърчителни думи приживе бе казал литературният критик Светлозар Игов.

Диана Игнева – уредник в музея, представи романа. Научаваме, че той е отличен в националния конкурс за християнски роман за 2022 г., обявен от ИК „Омофор“. Антон Баев говори за изиурителната и продължителна работа по книгата. В края на срещата гостът раздаде автографи на присъстващите. ЛГ

НАГРАДА ЗА НАШИЯ ПРИЯТЕЛ ОТ БУДАПЕЩА ТОШО ДОНЧЕВ

На 16 февруари в Будапеща д-р Тошо Дончев получи наградата „Justitia Regnorum Fundamentum“, учредена от омбудсманите на Унгария през 2007 г. Тя се присъжда за изключителни постижения и професионална дейност на онези, които са допринесли за постигането на резултати в областта на защитата на основните човешки и граждански права, по-специално правата на детето и други уязвими групи, правата на националните малцинства и околната среда. Честито от „Литературен глас“!

Източник& www.bta.bg. (на стр. 8)

ЕЗИКЪТ НАМ НАСУЩНИЙ И ДЯКОНА ИГНАТИЙ

Че какво пък общо имат, освен дето го е той говорил, писал? Да, имат и е в кратце следното.

Дяконът не чакал някой да ни освобождава, тръгнал да буди/буни народа, той, той да извоюва свободата си. Две империи, Австро-унгарската и Руската, не могли да капичнат или поне разпартчетосат Османската, пък хванал се човек малообразован да подкорокова българите срещу й. Без да го е изрекъл с тия думи, неговият велик, непреходен, вековечен, с дела осъществен завет, гласи: Твоята работа, брайно, от теб по-хубаво няма кой да ти я свърши. А в писмо до комитетски съратници собственоръчно постановява: И работа трябва, братя, работа.

Ето защо, в съзвучие с тия две убедености, доброволно изоставя тихото, кротинко илюско убежище, поема животоопасния път, който ще го изведе на бесилницата. Извървява го весотдайно, с образцово безкористие, както учи Православието, че трябва работите Божии да сме. Водел писмен отчет за всеки грош похарчен от него, че да няма угризения в съвестта. Ради целокупните му деяния вече свободните българи с любов, признателност и преклонение го имат за свой национален герой, чийто подвиг да ги обединява и вдъхновява в служба на ползу роду.

Примерът на Апостола неотменимо грее над всяка наша дейност, внушавайки тя да бъде тъй всеотдайна, че и обществено полезна, каквито са били неговите постъпки. Тръгвайки от предходното, нека видим каква е поуката от изложеното в заглавието. Относно върховен наш дълг – съхраняване и всеотдайно развитие/обогащаване на родната ни реч омайна, сладка, ние подхождаме как: следвайки завета на Дякона Игнатий и поборника Левски или? Шом той не е нехаел за освобождаването, защо ние пък немарим за родния говор? Дълбоко и неотклонимо вървял в силата на българския народ, ние тъй ли върваме в силата, читавостта на езика си? Ако да, защо го превръщаме в чуждоотдлив? Последното не е ли крещяща, разобличаваща ни слабост, неприяща на истински българолюбци? Мигар той е толкова немощен, та се нуждае от иноземни патицири? Апостола бил всеотдаен към спечелването на свободата, в отношението ни към езика, той порой с от нас извиканите другобуквени припъщици, не скверним ли него? Той бил образцово чист и всеотдаен в начинанията народни, а ние, ние какви сме в езика нам насущний?

С ръка на сърцето, как изглежда онова за чиста и свята република, отнесено към словесността ни? Е ли тя чиста и свята или занежарена и мръсна? Заслужаваме ли да казваме тъй задължаващото ни чиста и свята, в случая реч? Тя, плод единствено, изключително наш, в днешната си претъпяканост с чуждици/излишници/навляци/дошляци/готовляци/вносотии не е ли, мерзки, рушително отхвърляща/прокуждаща изконното своенаше, отрицание на повелята за чистота и святост?

Мигар е възможна святост, шом неотстъпно, ежечасно, ежеминутно я пълним, препълваме с хияди, хиляди неужности? При тъй положение, извинете, ситуация, къде я чистота, пък и святост? Каква святост те патила в словесо, пръкнато нейде кой го знай къде, а на туй отгоре тук съвсем неужно, ибо разполагаме с негова отлична съветка? А онуй за работа трябва, братя, работа, също никакво го няма: къде, кога, как държавата ни работи да овардва, укрепва чистота и святост на говора ни мъл? Поне кутренце да помръдне, от кумова срама, че да не е хич без хич, но и толкоз няма. Досежно словесна чистота и святост държабата я мързи не да мига, ами да гледа. Същото важи за министерство на обрзованието, министерство на културата. Институт за български език, те, те с какво, как, къде разлетя за възпиране, или поограничаване, потопа с обуквени задграничности? Къде, къде го? Абе прививченце маломерно към

иженарицаемата популация, до скоро население, да не прекалява с поангличанането, разумявай обезбългаряването? Няма и повече от няма, връз тоя въпрос тегне плътно и неотменимо, гробовно безмълвие, та неопровержимо си мисля, че никак случайно е това плъно и непробиваемо мълчание тъкмо спрямо езиковостта ни: тя е същностен и неотменим крепител на всебългарщината и нали той е хищно и бързострелно поангличанван, неудържимо произтича нейно осезаемо зловредно, широко разбългаряване.

И какво излиза? Всиния благоговеем пред трояничия тридесен Дякон Апостол Левски, а в езика, негов и наш, вършим тъкмо обратно спрямо онова, което е правил той: за освобождаването разчитал само на български сили, а ние за цяло и не щяло гребем не, чак грабим с пълнени шепи (чети с празни глави) чуждотии всякакви, несекавши, загърбвайки отечествени стойности, камо ли достойнство, ни помен от него, тъй пък шо е. Какво ли би казал Апостола за диескашната ни готованщина = чуждопоклонщина?

Божке мили, Христе Избавителю, колко срамно малко и нас разобличаващо трябва да правим сега, никой не туря глава в торбата, като славните поборници, единствено е нужно да вмисляме какви слова използваме: довол или аргумент, перде или катаракт и тям подобни безопасности, чак смехотворни безобидности, но и това мъзгърко нещиченце не шем да сторваме, обаче по Дякона Игнатий най-топло се възторгваме/прехласваме, ибо любим го, тъй де, любов ужжимна, далеч от истинско подражание.

Припомнянка навярно излишна: в отъвдието ще ни бъде потърсена сметка не какви са били тукучрежденията, държавата, а какви сме ги дробили всеки по отделно. Ала и по настаящем, в отсамиеето, следва да знаем, че кой повече, кой по-малко съчувстваме, преднамерено или с равнодушие/безразличие, в отбългаряването на словото ни, чрез него и на България. Какво чак толкова трудно е да изричам примерно ограничени, вместо лимитиран? Възторгваме се по Ботев, Вазов, Яворов, Йовков, Талев, Радичков, а строго погледнато обругаваме книжовността ни като пробутваме англобългарщини. Библията предупреждава: Не може да служиш на Бога и на мамона, ти не го ли знаеш, оти шмекеруваш? Драго ли ти е да мърхолиш онова, което поетът благоговейно е нарекъл език свещен на монте деи? Как викат на посегнал срещу свещеност, не ли кошунник? Ти мигар си такъв?

Слепи послепени за пусти евра/долара/левове, мигар не идва ни през ум, че така вървим против Дякона, когото не пари са движели? Нени ли боли какъв – небългарски – ще бъде речниковият ни състав подир няколко десетилетия, шом собствененолично го тълчем с инозими готовляци? Все едно Апостола драговошно и охотно кани тия и ония да ни избавят от робство. Нима това желяем за речта... Позволявам си да запитам себе си, па и теб, любомърдрий: какво би рекъл Дякон Игнатий Апостол Левски, ако разбереше, че огромното мнозинство днешни тукашияци (в дълбокия смисъл българин не е само народностно, географски обозначение, а високо звание) в езика си/ни разчитаме не на собствени възможности, творчески усилия, а на висотини? Той би ли одобрил немара тъй позорна, унизителна липса на достойнство, срам?

Нехаеното към родното слово равнозначни с осъдително нерадееие спрямо въобще българщината, понеже то е нени първоносител, живеи и същине. Това, което с небрежне допускаме (превенения наместо предпазване, предотвратяване), видяно през оделотвореното от Дякона равнозначни с клечим ръце скръстили, та чакаме някой другородец да ни строчи веригите оковы. А иначе ние оногова безсмъртия го тачим, колко му е.

И тъй, отговорът/ответът на горните питанки е твой, любомърдрий, чак и българолюбивий. Англомериканци вече ни правят думите, ех, да има как да ни правят и децата...

Йордан

Пеев

НОЩ

Разкъсвам се на срички и на атоми... Припламвам, гасна, никак си пулсиращо... И грабвам като куфар стар душата си. Опитвам от света да емигрирам. „Какво ти липсва?!“ Дом и супа имаш си?!“ Дочувам как подвиква стар приятел, но той не знае, как до смърт ми писнаха и иде ми да хукна през годините. Да се завърна там, където пролетен пригладях на Надеждата кърдрините и лястовици, в брачния си полет, градяха своите гнезда в очите ми. Премислям се... И разкроявам времето на грешки, на копнежи и мълчания... „Вий Господине,

май не сте от селото?! Тук всички мъртви са... Сама останала съм!“ – Една старица ме посреща в тъмното Говори ми... Ах, туй е всъщност баба ми! Недоумявам как се е завърнала най-вътре в мен, преди началото ми. Усмива се,

подрежда бавно раклата: „Добре, че си дошъл да ме изпратиш!“

Тез дрехи, запомни, са ми умрялката! Отвъд не можеш в стари да прекрачиш! Дали ще ме хареса в тях пак дядо ти?!“ Усмива се. Усмива ме. Мечтае си... Шамията й бяла е отметната. И плитките й хукват през поляните, а вместо светло, става все по-тъмно... По синей на спомени разхвърляни внезапно падам към света на мъртвите... Там спускането винаги е стръмно. И не е страшно, а уютно никак си. Смъртта е най-внезапната ни среща. И сякаш ходя по трева от кактуси, а не бодя... И болка не усещам.

ПОЕЗИЯ ЗАВИНАГИ

Лирическият сборник „Звездни реки“ е тандемно дело на двама български поети от различни поколения, но със сходни творчески нагласи. Роден от съприкосновението на две сродни души, той се овещества чрез тази книга през есента на 2022 г., когато двамата се преоткриват, за да споделят онова чувство, което никога не е било угасвало. Следващата година стихосбирката е издателски факт.

...Кънчо Великов познавам бегло вероятно от същия период в края на 90-те и началото на новия век. Оттогава датира и близкото сътрудничество между двамата поети с разлика във възрастта точно 20 години. Утвърденият вече поет е привлечен от таланта на младата по това време учителка на някои от многобройните тогаваш литературни срещи Светла Йорданова. И причината не е само нейното излъчване, „правеха впечатления добре подредените стихове със склонност към философско преосмисляне на битието и висок емоционален градус“. За Светла тези срещи я просветляват за тяхното „реално, душевно сходство“ в голяма степен, а тя определя като „своята духовна половина“.

Възвущащото е, че това поетично родство („хармония на подобост“) продължава през годините до ден-днешен; прегръщане идеала за Платоническата любов те разменя/споделят през времето и пространството епистолярно (но и чрез телефонни разговори, книги) своите творби и идеи, мисли и чувства.

До есента на 2022 г., когато (пре) откриват, че могат чрез Поезията в душите си да слезят в едно „онова чувство, което никога не е угасвало и то се превърна в едно осъзнато, човешко обичане“ (К. Великов), оная „звездна любов“, която „въпреки разстоянието, чрез поетичен

С продраните криле на бивши ангели прегръщам всички минали години И онзи гроб, изпил до кости дядо ми, с надписан кръст, и цялото ми име... Каква ирония и репетиция е този кръст и надписа на него?! „Не бой се, Дане, нищо няма да ти липсва! Тук даже облаците са зелени!“ – Ех, дядо ми...

Отливам от ракията, пръстта на едри гълтки я погълща, а баба ми, оправила шамията, към него тръгва и не се обръща. Изпращам я. Изпращам се. Превръща се в печален знак от минали събития и като царевница се оронва илюзията, че ще я настигна... Събуждам се... Като от кладенец изваден мокър съм. Треперя и опиavam покрай себе си... В леглото ли лежа или си в гроба си?! В прозорците припламва кротък изгрева, излъчва жили в хора и дървета. И по кръгята Живота бавно влиза в деня ми... И във утрото на всеки.

Виолета Бончева

КАРТИНА ОТ ЕСЕН

Танцува есен и усещам горчивото на хризантеми, които всяко утро разпаква зората и ми е хубаво, ароматно, леко и толкова мило, като на малко дете, бродещо само през полята. И неволно се питам – не бързах ли толкова много, че животът скъси със замах своите летни пътеки, че което получих с много труд, е меко казано: скромно или туй, което ми даде събата, получава не всеки? И обзема ме смут с тази мисъл внезапно в главата – как можах да допусна съмнение, аз съм щастлива! – с това циганско лято, с тази есен, толкоз дълга и златна, като брошка от месец октомври, която тъй ми отива!

***

Изпратих дъжда да плаче над вашите гробове, тежко да бият капките върху чимшира, да превица вътръп на елите тънките стволове, листата, с които сезонът бавно се срива. Аз не исках толкова много години да ме събужда болка по спомени, живи и мили. Да сте до мен исках, но всичко е вече отминало... Дълго плаках с цветята над вашите неми могили. И се сливам с пороя, който днес ви изпрати - идвам без свещи и жито - само аз съм и моята горест - днес, на Задушница. Дъждът бие с лакти земята, тъй силно бие, сякаш иска да ви изрови...

ДЕКЕМВРИ 023

Каквото беше - като насън отмина - цъфтеж напролет, лято прегарящо свода, земетръси и дъжд, като библейска лавина... Есен мъглива си тръгва, а с нея и хора...

Върти се светът, приютът на празните думи става все по-тесен, мнозест се лъжливи словата - сякаш сме стадо от безсловесни маймуни, мирът е крехък, скорост набира войната. Колко е чудно, как се повтарят нещата - добро да правим - всеки безспирно повтаря. После с охота преова близък приятел, с това делото пред Господ - бог се представя. Помни: когато Колеба светла пристига - отдалечи се, иди при снега на двора - небесната нафора идва все тъй изобилна, за да пречисти света на земните хора.

Кънчо Великов, Светла Йорданова, „Звездни реки“ (лирика), изд. „Фабер“, В. Търново, 2023.

СЪЗИДАТЕЛНО ОБЩУВАНЕ

Банко

Ц.

Банков

Предварително искам да отбележа, че самото пристъпване от Б. Ангелов към анализ на подобна тема показва авторска почтеност. Наложената в близкото ни минало политическа зависимост, идеологическият остракизм върхоса до премълчаване на философските приноси на немския класически идеализъм.

В отдавнашните ми детски спомени една октомврийска сутрин фирмата на шапкарския магазин в градчето ми осъмна с несръчно запазено название „Лайпциг“, докато собственикът се тюхкаше шепнешком, но защо, Лайпциг е панарен град.

А в гимназиалния курс трйсет съченици избрахме да учим френски и едвам десетина - немски. Дванайсет години фашизмът съспинах вековни немски духовни приноси, свиха като шагренова кожа немската етническа територия.

Взаимопропоницията на духовните сфери, на изкуства и по-специално - на литература и философски идеи между съседни европейски страни и народи протича различно в зависимост от историческите им съдби.

Като се почне с поемата „Ад“ на Данте от средата на 13 век, творчеството на възрожденските европейските литератори и мислители, на Лопе де Вега, Сервантес и Рабле, на Ронсар, Чосър и Шекспир, на Еразъм, Монтен и Бейкън е достойно на просветената тогавашна аудитория отвъд националните й граници.

Вековното османско политическо, икономическо и духовно господство над народа ни (ничищо представяно от припрени за хабилистия университетски кадри като присъствие и дори видите ли - като съжителство), го осъжда на изолация и бездуховно вегетирание, съчетано невъдъж със заплаха за физическото ни оцеляване.

Проникването у нас на европейските (конкретно - на немските) философски идеи и литературния търсения е тема в предлагания труд на творциния в собствена постична територия талантлив лирик и ерудиран документалист Боян Ангелов.

Осветлявайки този недостатъчно популяризиран процес, Ангелов конструира анализа оригинално.

Проследява развитието на възрожденската немска философия и литература, като в същото тематично „петолитие“ вмъква в контрапункт отначало белгите, а в последствие все по систематични контакти на български дейци-възрожденци с тогавашната немска духовност.

Докато анализът на българската просветна и родолюбива дейност обеме изцяло изложението.

Текстът на Ангелов, преподавател по философия зад граница, подсказва, че доминантното влияние на немската класическа философия върху българското възрожденско осъзнаване донякъде е предопределено. Немското национално огнище от векове е непосредствен съсед на славянското, в случая - на българското, то прегражда пътя ни към Европа.

Истина е, че в първите години след написването на Пансневата история духовното ни разбуждане е повлияно в значителна степен от гръцката мегали-идея, просветните ни дейци са възпитаници на гръцки учебни заведения, творят на новогръцки.

В общоевропейски план обаче от времето на Реформацията до Наполеоновите войни доминира френското влияние върху философските идеи, гражданското право и военното дело.

Ангелов познава в детайли преориентирането на българската просветена прослойка през възрождането към достиженията на немската държаственост и философия. Тази ориентация има подкладка в Бисмарковата идея за Нова Германия, вписана в границите на някогашната Священната римска им-

перия, тя кореспондира със стремежите за утвърждаване на българска автономия, а също не - и независимост, в признатите ни екзархийски граници. Ангелов лимитира френската цивилизационна доминация в Европа с поражението на империята на Луи Наполеон в конфликта с Прусия.

Без да скромничка, смятах, че познавам добре фактологията на френско-пруската война от 1870 година. Изненадан бях да констатирам, че осветлявайки немско-

българските контакти, Ангелов коментира с вещина на военен изследовател слабо известни факти за августовските сражения при Висамбур, Шпихерен и Марс ла Тур, предхождани френския разгром при Седан и капитулацията на обкръжения Мец. Да не говорим за дълбочинното познаване от Ангелов на стопанското и административното състояние на Османската империя през 19 век и опитите на султанската администрация да реформира архаичната й структура, намерили отражение в прокламираните султански укази - Хатихумаюн и Хатихиерат. Така Ангелов проследява развитието на немската класическа философия и литература, влиянието й върху градящата се българска духовност през 19 век, на фона на събития, променили тогавашното европейско съществуване. Маркира основните моменти в немската история, от възвръщането на Отон Първи през 962 година, до битката при Аустерлиц през 1806 и разпускането на формално съществуващата Священна римска империя. Съвързана изграждането на общодържавно съзнание с основаването на немските университети - от Карлсруе в Прага, датиращ от средата на четирнайсет век, до появата на Виенския, Хайделбергския, Лайпцигския и Берлинския.

Върху тази „почва“ от учебни заведения изниква немската класическа философия, която Ангелов познава професионално. Тълкува идеализма на Хегел, философските идеи на Шелинг и Кант, на Хердер и движението „Буря и натиск“, приносите към съвременната философия на Фром, Юнг и Фройд. Специално внимание отделя на великите немски писатели Гьоте и Шилер. Изтъква, че Гьоте се издига не само като поет и драматург с творбите си „Фауст“ и „Страданията на младия Вертер“, в които прославя непримиримия дух, разрушаваш еснафския порядък. Но също така е поклонник на пантеизма, идентифицира всичко съществуващо с върховния промисъл. Отбелязва, че неговият съвременник Шилер пък се издига като последовател на Кант. В знаменитите си драми „Разбойници“, „Лон Карлос“, „Вилхелм Тел“, разсъждава за красивото и възвишеното, за грозното и трагичното, търси „идеалния“ човек.

В споредина с проследяването на немското държавно и духовно себеутвърждаване, Ангелов припомня и отдава признание на повече или по-малко познати възрожденци, положили темелите на националното ни осъзнаване в преломния деветнайсети век. Между тях - на Нешо Бончев, пръв преводач на Шилеровата драма „Разбойници“ - химни на стремежа за свобода. На възрожденските публицисти Марко Балабанов и Спиридон Палаузов, учили в Мюнхенския университет. На възпитаниците на Лайпцигския университет и значението на лайпцигския панаяр за пробождащата българска възрожденска буржоазия. На Иван Богоров, списовател на вестниците „Български оред“ и „Цариградски вестник“... Впечатляват уважението му, старанието на Ангелов да намери рационално зърно в труда на всеки от българските мислители-първопроходци, независимо от наивитетни представи в съчиненията им. Дългогодишен съвременен читателен дец, Ангелов отделя специално внимание на възникването на читателската ни институция през Възраждането, ролята й за осъзнаването ни и изграждането на българска национална доктрина. Уточнява рождената дата на българските читалища - 1856 година, спора за мястото на събитиято между Свищов, Лом и Шумен... Припомня знаменателната поява на в-к „Литературен глас“ през възрождането към достиженията на немската държаственост и философия. Тази ориентация има подкладка в Бисмарковата идея за Нова Германия, вписана в границите на някогашната Священната римска им-

перия, тя кореспондира със стремежите за утвърждаване на българска автономия, а също не - и независимост, в признатите ни екзархийски граници. Ангелов лимитира френската цивилизационна доминация в Европа с поражението на империята на Луи Наполеон в конфликта с Прусия.

Без да скромничка, смятах, че познавам добре фактологията на френско-пруската война от 1870 година. Изненадан бях да констатирам, че осветлявайки немско-

българските контакти, Ангелов коментира с вещина на военен изследовател слабо известни факти за августовските сражения при Висамбур, Шпихерен и Марс ла Тур, предхождани френския разгром при Седан и капитулацията на обкръжения Мец. Да не говорим за дълбочинното познаване от Ангелов на стопанското и административното състояние на Османската империя през 19 век и опитите на султанската администрация да реформира архаичната й структура, намерили отражение в прокламираните султански укази - Хатихумаюн и Хатихиерат. Така Ангелов проследява развитието на немската класическа философия и литература, влиянието й върху градящата се българска духовност през 19 век, на фона на събития, променили тогавашното европейско съществуване. Маркира основните моменти в немската история, от възвръщането на Отон Първи през 962 година, до битката при Аустерлиц през 1806 и разпускането на формално съществуващата Священна римска империя. Съвързана изграждането на общодържавно съзнание с основаването на немските университети - от Карлсруе в Прага, датиращ от средата на четирнайсет век, до появата на Виенския, Хайделбергския, Лайпцигския и Берлинския.

Върху тази „почва“ от учебни заведения изниква немската класическа философия, която Ангелов познава професионално. Тълкува идеализма на Хегел, философските идеи на Шелинг и Кант, на Хердер и движението „Буря и натиск“, приносите към съвременната философия на Фром, Юнг и Фройд. Специално внимание отделя на великите немски писатели Гьоте и Шилер. Изтъква, че Гьоте се издига не само като поет и драматург с творбите си „Фауст“ и „Страданията на младия Вертер“, в които прославя непримиримия дух, разрушаваш еснафския порядък. Но също така е поклонник на пантеизма, идентифицира всичко съществуващо с върховния промисъл. Отбелязва, че неговият съвременник Шилер пък се издига като последовател на Кант. В знаменитите си драми „Разбойници“, „Лон Карлос“, „Вилхелм Тел“, разсъждава за красивото и възвишеното, за грозното и трагичното, търси „идеалния“ човек.

В споредина с проследяването на немското държавно и духовно себеутвърждаване, Ангелов припомня и отдава признание на повече или по-малко познати възрожденци, положили темелите на националното ни осъзнаване в преломния деветнайсети век. Между тях - на Нешо Бончев, пръв преводач на Шилеровата драма „Разбойници“ - химни на стремежа за свобода. На възрожденските публицисти Марко Балабанов и Спиридон Палаузов, учили в Мюнхенския университет. На възпитаниците на Лайпцигския университет и значението на лайпцигския панаяр за пробождащата българска възрожденска буржоазия. На Иван Богоров, списовател на вестниците „Български оред“ и „Цариградски вестник“... Впечатляват уважението му, старанието на Ангелов да намери рационално зърно в труда на всеки от българските мислители-първопроходци, независимо от наивитетни представи в съчиненията им. Дългогодишен съвременен читателен дец, Ангелов отделя специално внимание на възникването на читателската ни институция през Възраждането, ролята й за осъзнаването ни и изграждането на българска национална доктрина. Уточнява рождената дата на българските читалища - 1856 година, спора за мястото на събитиято между Свищов, Лом и Шумен... Припомня знаменателната поява на в-к „Литературен глас“ през възрождането към достиженията на немската държаственост и философия. Тази ориентация има подкладка в Бисмарковата идея за Нова Германия, вписана в границите на някогашната Священната римска им-

перия, тя кореспондира със стремежите за утвърждаване на българска автономия, а също не - и независимост, в признатите ни екзархийски граници. Ангелов лимитира френската цивилизационна доминация в Европа с поражението на империята на Луи Наполеон в конфликта с Прусия.

Без да скромничка, смятах, че познавам добре фактологията на френско-пруската война от 1870 година. Изненадан бях да констатирам, че осветлявайки немско-

българските контакти, Ангелов коментира с вещина на военен изследовател слабо известни факти за августовските сражения при Висамбур, Шпихерен и Марс ла Тур, предхождани френския разгром при Седан и капитулацията на обкръжения Мец. Да не говорим за дълбочинното познаване от Ангелов на стопанското и административното състояние на Османската империя през 19 век и опитите на султанската администрация да реформира архаичната й структура, намерили отражение в прокламираните султански укази - Хатихумаюн и Хатихиерат. Така Ангелов проследява развитието на немската класическа философия и литература, влиянието й върху градящата се българска духовност през 19 век, на фона на събития, променили тогавашното европейско съществуване. Маркира основните моменти в немската история, от възвръщането на Отон Първи през 962 година, до битката при Аустерлиц през 1806 и разпускането на формално съществуващата Священна римска империя. Съвързана изграждането на общодържавно съзнание с основаването на немските университети - от Карлсруе в Прага, датиращ от средата на четирнайсет век, до появата на Виенския, Хайделбергския, Лайпцигския и Берлинския.

Върху тази „почва“ от учебни заведения изниква немската класическа философия, която Ангелов познава професионално. Тълкува идеализма на Хегел, философските идеи на Шелинг и Кант, на Хердер и движението „Буря и натиск“, приносите към съвременната философия на Фром, Юнг и Фройд. Специално внимание отделя на великите немски писатели Гьоте и Шилер. Изтъква, че Гьоте се издига не само като поет и драматург с творбите си „Фауст“ и „Страданията на младия Вертер“, в които прославя непримиримия дух, разрушаваш еснафския порядък. Но също така е поклонник на пантеизма, идентифицира всичко съществуващо с върховния промисъл. Отбелязва, че неговият съвременник Шилер пък се издига като последовател на Кант. В знаменитите си драми „Разбойници“, „Лон Карлос“, „Вилхелм Тел“, разсъждава за красивото и възвишеното, за грозното и трагичното, търси „идеалния“ човек.

В споредина с проследяването на немското държавно и духовно себеутвърждаване, Ангелов припомня и отдава признание на повече или по-малко познати възрожденци, положили темелите на националното ни осъзнаване в преломния деветнайсети век. Между тях - на Нешо Бончев, пръв преводач на Шилеровата драма „Разбойници“ - химни на стремежа за свобода. На възрожденските публицисти Марко Балабанов и Спиридон Палаузов, учили в Мюнхенския университет. На възпитаниците на Лайпцигския университет и значението на лайпцигския панаяр за пробождащата българска възрожденска буржоазия. На Иван Богоров, списовател на вестниците „Български оред“ и „Цариградски вестник“... Впечатляват уважението му, старанието на Ангелов да намери рационално зърно в труда на всеки от българските мислители-първопроходци, независимо от наивитетни представи в съчиненията им. Дългогодишен съвременен читателен дец, Ангелов отделя специално внимание на възникването на читателската ни институция през Възраждането, ролята й за осъзнаването ни и изграждането на българска национална доктрина. Уточнява рождената дата на българските читалища - 1856 година, спора за мястото на събитиято между Свищов, Лом и Шумен... Припомня знаменателната поява на в-к „Литературен глас“ през възрождането към достиженията на немската държаственост и философия. Тази ориентация има подкладка в Бисмарковата идея за Нова Германия, вписана в границите на някогашната Священната римска им-

перия, тя кореспондира със стремежите за утвърждаване на българска автономия, а също не - и независимост, в признатите ни екзархийски граници. Ангелов лимитира френската цивилизационна доминация в Европа с поражението на империята на Луи Наполеон в конфликта с Прусия.

Без да скромничка, смятах, че познавам добре фактологията на френско-пруската война от 1870 година. Изненадан бях да констатирам, че осветлявайки немско-

Без да скромничка, смятах, че познавам добре фактологията на френско-пруската война от 1870 година. Изненадан бях да констатирам, че осветлявайки немско-

българските контакти, Ангелов коментира с вещина на военен изследовател слабо известни факти за августовските сражения при Висамбур, Шпихерен и Марс ла Тур, предхождани френския разгром при Седан и капитулацията на обкръжения Мец. Да не говорим за дълбочинното познаване от Ангелов на стопанското и административното състояние на Османската империя през 19 век и опитите на султанската администрация да реформира архаичната й структура, намерили отражение в прокламираните султански укази - Хатихумаюн и Хатихиерат. Така Ангелов проследява развитието на немската класическа философия и литература, влиянието й върху градящата се българска духовност през 19 век, на фона на събития, променили тогавашното европейско съществуване. Маркира основните моменти в немската история, от възвръщането на Отон Първи през 962 година, до битката при Аустерлиц през 1806 и разпускането на формално съществуващата Священна римска империя. Съвързана изграждането на общодържавно съзнание с основаването на немските университети - от Карлсруе в Прага, датиращ от средата на четирнайсет век, до появата на Виенския, Хайделбергския, Лайпцигския и Берлинския.

Върху тази „почва“ от учебни заведения изниква немската класическа философия, която Ангелов познава професионално. Тълкува идеализма на Хегел, философските идеи на Шелинг и Кант, на Хердер и движението „Буря и натиск“, приносите към съвременната философия на Фром, Юнг и Фройд. Специално внимание отделя на великите немски писатели Гьоте и Шилер. Изтъква, че Гьоте се издига не само като поет и драматург с творбите си „Фауст“ и „Страданията на младия Вертер“, в които прославя непримиримия дух, разрушаваш еснафския порядък. Но също така е поклонник на пантеизма, идентифицира всичко съществуващо с върховния промисъл. Отбелязва, че неговият съвременник Шилер пък се издига като последовател на Кант. В знаменитите си драми „Разбойници“, „Лон Карлос“, „Вилхелм Тел“, разсъждава за красивото и възвишеното, за грозното и трагичното, търси „идеалния“ човек.

В споредина с проследяването на немското държавно и духовно себеутвърждаване, Ангелов припомня и отдава признание на повече или по-малко познати възрожденци, положили темелите на националното ни осъзнаване в преломния деветнайсети век. Между тях - на Нешо Бончев, пръв преводач на Шилеровата драма „Разбойници“ - химни на стремежа за свобода. На възрожденските публицисти Марко Балабанов и Спиридон Палаузов, учили в Мюнхенския университет. На възпитаниците на Лайпцигския университет и значението на лайпцигския панаяр за пробождащата българска възрожденска буржоазия. На Иван Богоров, списовател на вестниците „Български оред“ и „Цариградски вестник“... Впечатляват уважението му, старанието на Ангелов да намери рационално зърно в труда на всеки от българските мислители-първопроходци, независимо от наивитетни представи в съчиненията им. Дългогодишен съвременен читателен дец, Ангелов отделя специално внимание на възникването на читателската ни институция през Възраждането, ролята й за осъзнаването ни и изграждането на българска национална доктрина. Уточнява рождената дата на българските читалища - 1856 година, спора за мястото на събитиято между Свищов, Лом и Шумен... Припомня знаменателната поява на в-к „Литературен глас“ през възрождането към достиженията на немската държаственост и философия. Тази ориентация има подкладка в Бисмарковата идея за Нова Германия, вписана в границите на някогашната Священната римска им-

перия, тя кореспондира със стремежите за утвърждаване на българска автономия, а също не - и независимост, в признатите ни екзархийски граници. Ангелов лимитира френската цивилизационна доминация в Европа с поражението на империята на Луи Наполеон в конфликта с Прусия.

Без да скромничка, смятах, че познавам добре фактологията на френско-пруската война от 1870 година. Изненадан бях да констатирам, че осветлявайки немско-

НА МОРЕТО ОНЗИ ДЪХ СОЛЕН

Мина Кръстева

СВОБОДА

Свободна съм да те изадавам, да си рисувам образа ти върху пясъка и да гледам как вълната го отнася, да те тъгувам и да се усмихвам, когато нещо ме подсети за словата ти. Свободна съм да си бленувам за всичко, което исках да получа, зиморничаво да издърпвам ципа на якето си до брадичката и най-наивно да си мисля, че нейде някой ме обича.

ПРОЩАВАНЕ С БУРГАС

По сенчестите улици на стария квартал все още се прокрабват стъпките ни огнени, старичка изпровожда с поглед любовта ни и бавно се потапя в сянката на спомени. По покривите - броници от писъци и перушина. Като маснист ни тегли тайнственият зов на тъмната вода и заселени от луни и шепоти, назоваме в горещите вълни на осъня.

***

По страниците на албумите пробягам спомени. Морето, пясъка, смеха... Потъвам в топлите ми бездни и се заверявам в капчица съзла. А после бавно прекосявам булевардите, повтарям всяка дума, всеки звук... Във девет възела завързвам спомена за нещо от избузено, за да го отнеса със себе си далече някъде и в миг на бдене над него да шептя Бургас, Бургас...

ЗИМНО МОРЕ

Пак вълните извайват своя пенест фонтан, с грохот яростен блъскат скалите, но в сърцата ни, свити от студ на къбло, пърха обич - безсезонна, непитаща.

Зимен ден изтъркулва се бързо в нощта, под звездите леден вятър просвирав, а по пясъка нашите топли следи светят в мрака и лятно се сплитат.

***

Само ти, море, ми остана и в делник, и в празник. В пясъка ти съм скрила съкровища, дето друг сейф не би ли опазил. Няколко бисерни мидички на моя сякаш девици, лятото на греха ни първичен, кристали от спомени най-различни, огърлицата на живота ми - наниз от ценни мъниста: жештиба, любови, децата и няколко тайни мисли... Всичко край теб ми се случи, всички спомени тук заравям, та да ми светят и топлит след предателства и забраби.

Боян Ангелов, „Немският класически идеализъм и новата българска литература от Възраждането до Първата световна война“

Из „СЛЕДИ“, Мина КРЪСТЕВА.

Анита Тепелекян

САМОТЕН ГЪЛЪБ

...А зима е! Той гледа ме страдално. До болка сам, направо срещу мен. И аз се питам, и ми става жално защо и аз сама съм в този ден?

Светът е пълен със samotни хора но птиците-самотници са кът.. Ще си намери гълъбът партньора и общ ще стане светлият им път.

Ах, те ще се обикнат тъй сърдечно! Без етикет, без скупрули, без срам... Ще се обичат страстно, вековечно с незнаен за човечеството плам.

А аз ще се любувам, щом ги виждам. засрамена, че нямам с мен любов... И с бяла завист малко ще завиждам. на споделения любовен зов.

И ако туй е истина, че има и друг живот след земния ни край то нека стана птица, и сред зима със друга птица да направим рай.

Худ. Изабел Велковска, Стокхолмски синдром

ПОЖАР

Бях засадена като цветно зрънце в земята ни, която ме разбра. И , стривана от пролетното слънце, аз станях цвете в пролетна гора. Как волна беше детската ми пролет! при брат и при родители добри. Но ето, че се скърши моят полет: любов изпепели ме с рой искри!

Ах, как ме връхлетя! Като стихия, дошла сред бури някъде отвъд... И в миг напомни ми, че в мене крия сърце от огън в топлата си гръд . Но този огън цяла ме запали и цялата превърна ме в пожар... Днес моята душа души не гали: тя възгел е в изтвиващата жар...

БРОД

В очите ти подобно в морска бездна потъвам сякаш в безнадежден час... И няма брод в тъмата им беззвездна... И миг покой не сещам вече аз!

И сякаш хор от ангели небесни напешва ми: - За малко замълчи! А тишината в мен напая песни с вълните бурни в твоите очи.

***

Завършва вече филмът на живота... Над моя ден надвисва днес тъга. И аз си спомням моята Голгота, и равнотетката правя си сега.

Аз знам, че с нищо няма да си ида - ни с дом, ни с вещи, нито и с пари... Затуй съм щедрa, не тая обида. Помагам на богатите дори.

И съм щастлива аз, че днеска вече децата ми доставят радостта. И всяко нежно, мъничко човече за мен е, всъщност, всичко на света.

***

Когато есента докосне края и в тъжен унес пак потъна аз ми шепне Господ в някаква омая, че нямам право на тъжовен час.

Тогавя пак душата оживява и светъл лъч в сърцето ми трепти... Отново топло слънце ме огрява. И птица пей, и розов цвят дхти.

Отново светлосиньо е морето и няма бури, няма ветрове... Душата-пристан пее пак и ето - животът пъстър пролетно зове!

***

Поливаха ме татко ми и мама И сякаш нежно цветете бях... Израснах умна и красива дама. И с доброта ,и с кротост аз блестях.

Но ветрове и бури ме сломиха. Пожар ме пърли. Мъчи ме нощта. И нежните ми листчета се свиха. И дишам днес със половин уста.

Изчезна младостта и красотата. Върни ги, Боже! За да радвам пак. Да давам всекиум от добротата. Да пее и се смея чак до мрак.

СБОГУВАНЕ

Настана време за последно „Сбогом!“ със залеза, с уханните цветя, със мястото, отдето аз съм родом, със сладки птичи песни, с Младостта.

А ручейте, празните копнежи? А на морето онзи дъх солен? Сбогувам се със музика, с градежи, с роднини, с книги, с пролетния ден.

Преди от този свят да отпътувам сбогувам се и с всеки спомен драг... Но как, кажете ми, да се сбогувам със черката и внучката си, как?!

Стефанка Мирчева

ПО ДРЕХИТЕ

– Царю честити, твоята тога дали ще мога да взема взем? Ще плашам наем, само и само да смая искам всички глупаци – да ме отрупат с бурни овации, сведени ником да видя гръбнаци, още протрити в пълзех колена, грачещи името мое гърла...

Писна ми, царю, в този живот на мижгурка да влача хомот! Дрешките праведни, знам, ми отиват с моята същност напълно се сливат.

Честен, почтен съм до костен мозък, ала денят ми е грозна проза. Че добрината ми всеки използва, после шутира ме право в обоза. И кел файда, че от злоба не съскам, като ме смятат за тъпа гъс

Лъчезар Селяшки

НАВЪТРЕ В ЗИМАТА

Триптих

И
Вървя през безкрайните преспи
от мъх, през гората – родина,
прамайка на светло наследство:
дрветата и птици рубинени.
Внезапно събуден, за кратко
в позлата, сняг спуска завеса...
Ще стигнеш ли, сняг необятен,
за шепна вълшебства от детството?

П
Почитвам пътя от снега,
но той отново го затрупва
и слага ясен нулев знак
на цялото ми възхищение.
Ала назад не се обръщам
и бързам, бързам все натам –
към бялата врата, където
баша ми, Петър, ме очаква
със стар, сияещ ключ в ръка
от незапомнени години.
И там, накрая, удивен
от бялата тъга безбрежна,
като пред Божия престол,
смирено свалям шапка снежна.

Ш
Снегът поляка се отдръпва
от хълма, стрян от тишина.
Кръстосани лисичи стъпки
пресичат слънчеви петна.
Разглеждам с ново любопитство
структурата му – свят, събран
в зениците на зимна птица,
смълчана в топлата ми длан.
Предвечен сняг – безсмъртно цвете –
ти ръсиш звездни семена,
узрели в небеса сияйни.
А после чезнеш с детски трепет
в земята, в мрачните ѝ тайни,
в съня на тлесещи слънца.

МИГНОВЕНИЯ

Понякога продължителни
като полет на светулка.
Понякога кратки
като трептене на камертон.
Когато виждам
със затворени очи
как мълчанието будва –
цвете, поникнало
в пукнатина на камък.
Когато през мен тече
бистротото поточе
на интуицията.
Когато крехкостта на думите
е разсъмване
в чистилището на поезията.

ВИСИНА

Изпълнен със светлина,
като това небесносияно цвете –
от шедрата нишета
на камъка.
Изпълнен с тишина,
като това удивено дете,
застанало на сияйната висина
на незнанието.

ДЪРВО НА КАМЪК

Дърво на камък – в процеп с бедна глина
израснах – семе от нехаен вятър...
Съдбата на отшелник не проклинам –
държа се здраво с корени крилати.
Очи, загледани към мен, защо ли
завиждат ми? Навярно за простора.
А може би за истинската болка
на слепи мълнии да съм опора.
Край мен цъфтят обикновени тръни
и пее в мен щастлив глухар – до тъмното.
Аз черпя сили от сърце на камък –
за бъдещ бял, безимен кръст, за пламък.

ОТ ВЯТЪРА ИСКРЯЩ

От вятъра искрящ
крайбрежен пясък
и чезнещи следи –
към кея и нататък.
И птица –
късче пяна над вълните,
понесла първата
лъчиста плячка.
Небесносияно цвете –
разцъфва есенното утро.
И бавно приближава
жирскоспът слънчев,
следейки безутешната игра
на закъснелия летовник,
пресипващ в шепата
от вятъра искрящ
крайбрежен пясък.
Две топли срички
е нейното име.
Ще си спомня, трябва да си спомня...

КРЪГОВРАТ

Притихна светлината скрежна –
сребристосияна светлина.
Сред клоните – безсънна мрежа –
млат, за златен пар?
Познали новото начало,
стрелките слънчеви трептят,
звънят зелените кристали
на борове със снежен цвят.
И ти с почуда наблюдаваш
невидимото рождество
на свят и млад, и стародавен,
събран във зрънце естество.

ПРЕПОДОБНА СТОЙНА
ОТ ЗЛАТОЛИСТ
Богатство не търси далече,
сред блясък на слънца фалшиви.
Ще го познаеш ти най-вече
по същността му мълчалива.
То е във времето, което
се рони като златен пясък
от сипейте над селцето
и в твоите зеници гасне.
Смирено светлина поискай –
душата ти ще се замogne
от яснотата – извор бистър –
с благословията на Бога.
Това с очи ми каза в храма
сияйна Преподобна Стойна,
поспирял на свято късче мрамор –
един поклонник сред безбройни...
А вън, сред двора, южна есен
догаряше в сърца и мисли.
И звън от крехко равновесие
трептеше под небето чисто.

СТЕНА

Тази бяла стена
на човешкото безумие.
Цветя футуристични
превръщат в пепел всичко.
Очи от стенописи,
сразени с гняв неистов.
Тази черна стена – спял екран на война.
Дете от него слиза с окървавена риза,
звезда запалва, хлипа –
безпомощно сираче,
и жално се вторачва
във Бога, взор извърнал
от пламналата църква.

КРАТКА ПРОЗА

Людмил Симеонов

КЛЕТКАТА

Всеки ден на път за
работа минавах по тази
улица и неизменно го
виждах на терасата на
първия етаж на един от
жилищните блокове: с
посивяло и безжизне-
но лице и с неподвижен
поглед, в който имаше
безразличие и безнадеж-
ност. На главата си посто-

яно носеше изгубил цвета и формата си
старомоден каскет, беше облечен с излиняла
и захабена ватенка. Мой познат от същия
блок ми каза, че дошъл от едно далечно село
(вече почти обезлюдено) да живее при сина
си, след като жена му починала.

А на улицата животът си течеше един и
същ в своите сиви и скучни измерения: су-
трин хората бързаха за работа и се връщаха
привечер, натоварени с пазарски чанти,
профучаваха коли, жени викаха децата си за
вечеря, през почивните дни мъжете играеха
на табла и карти по пейките пред блока или
шегатах из гаражите си, понякога музика ог-
ласяше квартала и сватбари се провикваха.

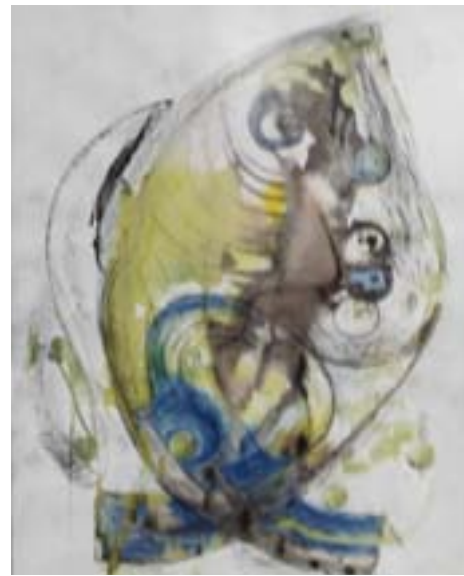
Никой не се интересуваше от стария чов-
ек, затворен като в клетка в остъклената
и превърната в стаячка за живеене тераса.

Не го видях никога сред връстниците му
в близката квартална градинка, които си
говореха за политика и болести, нито вед-
нъж не го срещнах и по улицата. Стоеше си
неизменно на своята тераса на първия етаж,
застинал и вишенен в някаква безкрайна и
безизходна умора.

Имаше ли спомени този човек, мъртва
ли беше паметта му? Може би все пак
тайно търгуваше за селцето си, където са се
изнизали годините му, за ниската къщица с
керемиден покрив и с дъх на чубрица и мед,
за овошките, грижливо засадени от ръцете
му, за пелия онзи безхитростен и обикновен
живот, заплънен с прости стопански грижи
за растения, животни и птици, с кратки
разговори в селската кръчма, с дълги есенни
дълждове и дълбоки снегове, с летни горещи-
ни и пролетни цъфтежи.

Сега дворячото сигурно там е потънало в
бурени и забравата наднича от всеки кът.
А къщицата може би все още се вглежда с
надежда към улчката, по която отдавна не
минава никой, и слуша нощем как в гредите
й скърцат дървоиди и ябълката как оплаква
на двора своето безплодие...

Една сутрин не зърнах стареца на обичай-
ното му място, а на другия ден разбрах, че
издъхнал, както си стоял там.

Худ. Никола Вълчев, Тя

БЕЗНАДЕЖДЕН СЛУЧАЙ

Не за пръв път попадах в тази софийска
болница (казват, че била една от най-мо-
дерните в България) и, както винаги, след
поредната ми операция ме прехвърлиха в
реанимацията. В просторната зала се
оказахме само двама пациенти – освен мен
и една жена, около шестдесетте, със слабо
и прежълтено лице. През цялото време тя
лежеше по гръб и не я чух нито да помоли
за нещо, нито да изохка. Разбрах, че е пре-
тръпнала тежка операция на тумор, но вече
имала разсейки по цялото тяло и болките ѝ
са нетърпими.

И сестрите, и санитарките в
отделението се отнасяха подчер-
тано грижовно и ласкаво към
нея, защото я съжаляваха, а и за-
щото тя просто не им създаваше
никакви проблеми – лежеше си
кратко под болничните завивки,
през които прозираше смаленото
й от болестта тяло, без да помръд-
не – с очи, вперени неподвижно
в тавана, сякаш искаше да им
каже: „Няма смисъл, оставете
ме да умра спокойно“. Молеха я
да хапне нещо, опитваха се сами
да я хранят с лъжица, но тя беше
стиснала здраво уста и само по-
няко си класаше отрицателно гравя. Отказваше да
приема дори и лекарствата, явно напълно се
беше примирила със съдбата си. Чудех се как
издържаше и кое ѝ даваше сили стоически
да понася мъките и да запази човешкото си
достойнство, без да проявява страх и само-
съжаление пред прага на смъртта.

На сутринта, след привършване на визи-
тацията, чух главния лекар на отделениято,
застанал настрана с асистентите си, да им
казва: “Трябваше още преди няколко дни
да я изпишем, защото направихме всичко
по възможностите си, а състоянието ѝ е
безнадеждно. Свързахме се с роднините
й – има сина и дъщеря в провинцията, но те
упорито не желаят да си я приберат, казваха,
че е по-добре да умре в болницата, тъй като
в къщи нямало какво да я правят. Откакто
е тук, дори не благоволиха да я посетят поне
веднъж. Опитвам се да разбера тези хора,
но не мога“.

На следващия ден ме върнаха в стациона-
ра. Така и не видях повече жената, на която
бяха отказали единствената възможна
утеха – да умре у дома си и близък човек да
затвори очите ѝ.

СЕЛСКИЯТ ГРОБАР

Никой не знаеше годините му, а и самият
той беше в неведение за възрастта си (изгле-
ждаше около 40-годишен), тъй като никога
не беше имал паспорт или лична карта, нито
кръщелно, нито пък никакъв друг шо-годе
документ, удостоверяващ самоличността му.
По тази причина Цеко, тъй се казваше той,
нямаше как да получава социални помощи
като безработен. Останал кръгъл сирак още
от малък, живееше като птичка божия – пре-
питаваше се с дребни услуги на самотни въз-
растни хора от селото – да прекосае лозе или
градина, да насече дърва, да почисти къщи,
да изхвърли боклук, лятно време пасеше ед-
на-две крави за две-три мизерни левчета на
ден. Никога не се пазареше – каквото дадат.
Спечеленото почти винаги отиваше за ракия
или вино в селската кръчма.

Примемаше и заплащане в натура от милос-
тивни бабички – кога гозица или чорбица в
саханче, кога хлебец, парче сланина и глава
лук, но това не се случваше всеки ден. Поня-
кога се съгласяваше и само за чашка кафе
или ракия да извърши някаква услуга или
пък просеше стотинки пред кафенето. От
време на време му даваха и по някоя стара
дрешка. По липса на други желания, изпъл-
няваше и длъжността на селски гробар. И с
нея се справяше добросъвестно и с умение,
за което също получаваше някой и друг лев,
а и почерпка от опечалените.

Обитавахе изоставена от собствениците
си и почти рухнала къщица в края на село-
то, в нея нямаше нито водопровод, нито ток,
нито мебели освен един гол дюшек, а двор-
чето ѝ така си и остана обрасло в буренак.
Обрасло в гъста и дълга брада бе и лицето
на самия Цеко, а сплъстената му коса бе
дълга до раменете – никога не се бръснеше
или подстригваше, но хората го търняха,
защото беше незлобив, добронамерен и
услужлив. Комай никога и не беше излизал
извън пределите на родното си село.

Веднъж, върчайки се пийнал в къщи по
мръкнало, паднал в някакъв трап, наскоро
изкопан, и строшил ръката си. Трябвало
в града да отиде да я гипсират, но нямал
пари дори за автобусен билет, а и никой не
се съгласил да го закара дотам с колата си.
Комшия му помогнал да привърже надве-на-
три сучената си ръка с една дървене вместо
пина и така си остана.

Само че ръката му вече никога не заздравя
и той не можеше като преди да ходи по
къщите. Известно време изчезна, но никой
не го потърси. Едва след седмица, когато им
потрябва гробар, го намериха умрял от глад
и студ в къщицката му.

Иван Антонов

НОЩ

Ще е дълга тази нощ.

Но аз ще чакам.

Иван Давидков

Да, мила моя, дългата
ще бъде мойта нощ –
мен никога не ме е лъгала
самотата с тъжния разкош!
Звездите във ми се усмиват,
душата плаче в своя мрак
и търси светлите ми стихове
на тайствен никакъв небесен бряг.
Навярно там надеждата живее
и аз ще чакам своята зора.
Когато във душата просветлее
от теб усмивка ще си подаря.
Ще чакам утрото със птиците
които ще населят мойта самота
със песен от съзлата във зениците
и над мен ще полетят.
Ала сега е нощ. И дългата
ще бъде тази странна нощ,
защото самотата с тъжния разкош
мен никога не ме е лъгала.

ТАНЦЪТ НА ЦИГАНКАТА

Танцувай, циганко, със дива страст
цингарела, циггарела!
Камшикът бащин в танца няма
власт –
извивай си снагата в транс!
Кръвта бушува вулканично
в този час:

цингарела, циггарела!
И в този миг, забравил себе си дори,
копнеж душата ми гори,
копнеж за обич в тъмната нощ.
Ах, проблисва остър нож –
цингарела, циггарела!...
Сърцето той ще прободне,
луната в нощното небе
зад облак ще се скрие може би.
Прокоба нашите съдби,
красива циганко, ще погребне –
и мен, и теб, и танца под това небе.
Цингарела, циггарела...

ПОВИК

Когато чувството те призове,
когато в транс се гърчи и душата,
повикай ти ония
гибелно красиви ветрове,
които да те извият до небесата.

И без да мислиш, потопи се в любовта,
във неж миговите никога не се повтарят,
изпуснеш ли ги, става сив света,
защото незапален огън не изгара.

Навярно е възможно и да изгориш,
но чувството не ще е пепел,
душата някак си отново ще го сътвори
и на любовта отново ти ще си потребен.

Тогава пак, когато тя те призове,
когато в транс душата затрепери,
тръгни с ония
гибелно красиви ветрове
и любовта сама сърцето ще намери.

АДАЖИО

В нощта, във която вятърът спи,
цветята сънуват адажио тихо,
в нощта, във която душата трепти,
тъгата извайва тъжните стихове.
В нощта,
във която пътеката лунна блести,
самотна в съня на водата безмълвна,
в нощта, във която не идваш и ти,
аз тръгвам безпътен, тъгата прегърнал.

В нощта, във която под звезден покров
изплаква сълза тишината,
от несполелената в нея любов
прозвънва в адажио тихо тъгата.
И гаснат в небето далечни звезди...
Те с плаща на мрака покриха
нощта, във която вятърът спи,
а аз слушам с цветята адажио тихо.

ЕСЕН

След летния разгулен ден
към есенния унес слиза листопад,
а ти внезапно, тихо променен,
тъга неясна носиш в своя град.
Като в палитра на художник
с теб скърбят,
а всъщност с тъй прекрасни цветове,
дърветата, в които не звънят
непостижими птичи гласове.
И с този смут в душата си, необясним,
с предчувствие за вече идващ хлад,
по многоцветен есенен килим
тъга неясна ти разхождаш в своя град.

Худ. Светлин Стоев, Пришествие край Ганг

ОБРАТ

След толкова много събития,
след опустошителните ветрове
понякога сменя тъгата мечтите ни,
понякога неразумното ни зове.
Понякога мислите ни излитат внезапно
като ято уплашени птици в нощта
и зъзне голямата обич във лятото
на необяснимите наши сърца.
И вече изгубили своите тайни,
препускат странните чувства у нас,
голямата болка потъва
в душата, незайно
пристигнала как и кога
във съблуденият час.

И ето,
че всичко е вече във нас променено,
свѣтът е различен в тревожния миг...
А ние от дивата ярост пленени,
оставаме в него самотни, сами.

Виолета Солникова

***
*панаир в града
на люлките
детските ми спомени*

***
*от детската рисунка
усмивнато слънце
бурята утихна*

***
*вечер
спомен изгрява
вместо луна*

***
*вятър
празна бутилка
търси духа си*

***
*последно листо
на крушата
свирка за зимата*

***
*няма птици
по жсиците
само снежинки*

***
*навън виелица
мъркащи котета
до камината*

***
*студена нощ
топлят ме
топлите ти думи*

***
*силно е
виното на залеза
приспива хоризонта*

***
*горещ вятър
танц със саби -
танцуват тревите*

***
*тиха вечер
подпъбъчени песни
люлеят жсицата*

Стефан Митев

Истината е път
надолу – за всички,
които я търпят,
въобразявайки си,
че вървят нагоре.
*****

Истината е най-
достъпният храм,
в който всеки може да се изповядва
до дъното на душата си.
*****

Ако мислиш, че се заблуждаваш – може би
има причина.
А ако се заблуждаваш, че мислиш – със
сигурност ще се появят последствия.
*****

Бъдещето не крие своето его –
ако искаме да ни обръне внимание,
трябва да се приближим до него.
*****

ДУШАТА е невидимият ни живот.
Дали знаем как и с какво да я храним?
*****

Душевните богатства имат безпогрешен
нюх – избягват пространства, където
материалните богатства са идеятабу.
*****

Ако дори само два пъти изчкаш „утре“,
за да направиш най-красивото и най-
паметно нещо в живота си – можеш да
бъдеш сигурен, че това „утре“ никога
няма да дойде. *****

Ако всеки човек си тежеше на мястото -
всяко място щеше да е човешко.
*****

Честността прилича на старинна монета –
колкото по-рядко се появява,
толкова по-ценна става.
*****

Безочиято не е липса на зрение, напротив,
то е връх на зрението, особено когато
обектът на ползрението са парите.
*****

Времето е най-коварният вечен владетел
– дава ни всичко, което поискаме, а после
ни убива. *****

Умът е като колана за ганци – върши
работа, само когато е стегнат колкото
трябва. *****

Създаването на Прекрасното е точно
толкова трудно, колкото е лесно
унищожаването му. *****

Най-бларапираният пропуск в „Рекордите
на Гинес“ – уникалната, ненадминната по
обем и миризма наша
политическа каша.
*****

Доброто зрение в игрите на властта
търгествува благодарение на слепотата на
всички извън нея.
*****

Никак е глупаво да искаме качествен
живот, ако очакваме само другите да
създават качеството.
*****

АДРЕС: 6003 СТ.ЗАГОРА, УЛ.ХР. БОТЕВ 4

ГЛАВЕН РЕДАКТОР: ЙОРДАН АТАНАСОВ

ТЕЛ: 042/649-110, GSM 0888 790 135

РЕДАКТОРИ: РУМЕН СТОЯНОВ, ИВАН БОЧЕВ,

КРАСИМИРА БОЖАНОВА

ИЗДАТЕЛ: НЧ “ДАСКАЛ ПЕТЪР ИВАНОВ-1988”

E-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF

УНИКРЕДИТ БУЛБАНК СТАРА ЗАГОРА

ПЕЧАТ: “ЛИТЕРА ПРИНТ” АД - СТАРА ЗАГОРА

НЕ СЕ ВРЪЩАТ И НЕ СЕ РЕДАКТИРАТ МАТЕРИАЛИ!
АБОНАМЕНТ - САМО В РЕДАКЦИЯТА

Тошо Дончев

C.DOLCE VITA

Петер Лукач младши, новият стар куратор на „Зимната експозиция“, ми препоръча стегнатата арс поезика на Арнолд Грос, изключителния унгарски график и наследник по майчина линия на трансилвански арменски благороднически род: „Толкова проблеми, грижи, мъка и ужас ни заобикалят в този свят, че не бива да ги допускаме и в изкуството.“ Затова с удоволствие подкрепих идеята на Българския културен форум да даде това жизнерадостно заглавие на тазгодишната си изложба. Възможно е сега, потапяйки се в миналото, да предизвикам разочарование у тук присъстващите, като извикам от младежките си спомени не филма на Федерико Фелини с набразденото от грижи чело на Марчело Мастоияни, преливащата пищна бяла гръд на Ани-та Екберг и водната завеса на фонтана ди Треви в Рим, а – след като е 22 януари – ви разкажа за българската връзка на унгарския Химн, за нашето донякъде общо минало.

На 8 януари 1956 година пуфкащият и бълващ дим и пара черен стоманен локомотив прекоси стоманения мост над влачещия ледени късове при град Русе Дунав и докара на древната родна земя два вагона български граждани от Унгария, в това число баща ми и мен, 12-годишния юноша. Граничарите и митничарите видимо се изненадаха, че пътниците, без да са поинискали разрешение, се изсипаха буквално един през друг на гарата.

Мнозина коленичиха и протегнаха към небето ръце в молитва, а неколцина целунаха калната майка земя. Сетне се строихме зад двама младежи, хванали националния флаг, и в поза мирно, със свалени шапки, запяхме химна.

Шуми Марица
окървавена,
плаче вдовица
люто ранена.
Марш, марш,
с генерала наш!
В бой да летим
враг да победим.
Български чеда,
цял свят ни гледа,
хай към победа
славна да вървим.
Левът балкански
в бой великански
с орди душмански
води ни крилат.

Млади и знойни,
в вихрите бойни
ний сме достойни
лаври да берем.

Ний сме народа,
за чест, свобода,
за мила рода
който знай да мре.

Марш, марш
с генерала наш -
в бой да летим
враг да победим.

Предполагам, че командирът на граничната охрана се е притеснил. Не е знаел какво е това: провокация или бунт. Стреля веднъж с пистолета във въздуха. Последва внезапна тишина. „Спрете! Хора, това е царският химн, той вече не важи. Пейте новия!“ Никой не знаеше новия химн, копиращ съветския образец. Засрамена, унижена, скована и изумена, тълпата стоеше безмълвна, само облачетата пара от въздишките се разпукваха в мразовития въздух.

По-късно, когато най-после отново се качихме, баща ми разказа в тази връзка, че веселилният партиен генерал секретар Матяш Ракоши също искал да смени унгарския химн, така де, понеже чакал благословия не от Бог, а от Сталин. Помолил най-големия жив унгарски композитор Золтан Кодай да напише новия химн. Кодай погалил козята си брадичка, отметнал назад посребрената си стигаща до раменете коса и отклонил молбата, която можело да се приеме и за заповед. Погледнал дълбоко в очите плешивия възнисък диктатор и му отговорил: „Не мога да напиша нещо по-добро от Ференц Еркел.“ Така един смел и решителен композитор спасил честта на цялата нация. Но, кой знае, може би дори и в Ракоши, този проклет комунистически гном, са се таяли достатъчно знание и уважение, които отдавна се били изпарили от българските болшевики, и след отказа на първата цигулка не се обърнал към втората, въпреки че и тогава, както всякога в историята, е имало готови на всичко и по всяко време низки подлеци.

Е, сега вече всички ние, унгарци, унгарски полубългари и българи, можем заедно да се помолим за Божията благословия. С това откривам изложбата!

Худ. Камелия Димова, Сезони

Мартен Калеев

ХАЙКУ

- 1
Улица
Дрипави афиши
Сричат имена.
- 2
В стая
Препълнена с мрак –
Восъчно лице.
- 3
Силуети
Сенки водят хората
Към здрача.
- 4
Жици
Заскрежено петолиние
Вятърна fuga.
- 5
Алея
Премаляла от студ
Пейки се молят.
- 6
Отрова
Въже, кама, пистолет.
Решение...
- 7
Стих
Отсъствам от себе си
Кратка елегия.
- 8
Било!
Било ли е наистина?
Лих спомен?!?
- 9
Момче
Язди дървено конче
Свирена битка.
- 10
Перон
Единствен изпращач
Локомотивната свирка.
- 11
Очила
Сред мастилени петна
Водят бастун и балтон.
- 12
Къща
Дървени стълбища
Сънуват стъпки.
- 13
Лулата на дядо
до портрета на баба
Дими в душата ми.
- 14
Лунен сърп.
Устна на момиче
Нецелувано.
- 15
Леден безкрай
Перушинена точица
Простреля го.
- 16
Смаккан лист
Стар изгризан молив
Стихът закусва.
- 17
Неонов гъсеници
Пълзят по опушени фасади.
Градът се киска.
- 18
Самотата ми
Разпъната върху мълчания
Търси човека.
- 19
Безсънието
Под морни клепачи
Наметнато с тъга.
- 20
И днес
Анемична сянка на ден
Скъси календара.

- 21
Животът
Между два стиха
Тире
- 22
Светвам лампата
Най-смелите илюзии
Бършат очите ми.
- 23
Турмалиново небе
Силует в здрача на стаята
Спомен.
- 24
Все така ли
Играеш с белязани карти,
Съдба?
- 25
Ощърбена паничка
Мършав силует, залязващи очи
Надеждите ослепяват.
- 26
Телевизионен сандвич
Между две лоши новини
Една отчайваща.
- 27
Терзания опаковат
Душата ми с мисли
И надпис „Чупливо!“
- 28
Епитафия
Времето зад тази врата
Не се разваля никога
- 29
Крача с тъгата
Призраци хвърлят зарове
Тя печели.
- 30
По уличката
Тича усмихнат хляб
С дъх на дете.
- 31
Върху лапи
Изплезен език, горещо пладне й
гледат ме човешки.
- 32
Сянка на орех
Люлка с шарена рокличка
Люлеят бъдещето.
- 33
Стара ябълка –
Многоръка рошава веицица
Отронва прозрения.
- 34
Синя планина
Ръждиви хълмове кърми –
Слънчева пазва.
- 35
Шапка от вестник
Улица след колело тича
Новините се тревожат.
- 36
Ръка в ръка
Вишнев цвят или вейка
Душите гадаят.
- 37
На терасата
Сутрин рано мама
Пържи слънца.